

Медіація – посередництво в позасудовому

вирішенні спорів. Чи чому не називати речі – своїми іменами?.

Scire leges non hoc est verba earum tenere, sed vim ac potestatem – знання законів - не в тому, щоб пам'ятати їх слова, а в тому щоб розуміти їх значення.

Нажаль, в повсякденній практиці цим принципом часто нехтують ті, від кого, в першу чергу, залежить впровадження в нашому повсякденному житті нових юридичних понять та положень. Це, в першу чергу, стосується правників, які беруть на себе відповідальність за створення нових правових норм, викладених в законодавстві.

Так, на розгляд Верховної Ради України було подано два законопроекти «Про медіацію». На сьогодні, обидва з них, на щастя, направлено на доопрацювання. Тобто, ще є час подумати над тим, яким же чином вводити в життя це, безумовно, прогресивний та соціально значущий вид поза судового вирішення спорів.

Більшість знає, що слово «медіація» перекладається з англійської буквально як «посередництво». Медіаційна процедура як спосіб позасудового вирішення спорів вже понад двадцять років ефективно застосовується у більшості розвинених країн. Мабуть, ні в кого не виникає сумніву в тому, що впровадження чітких механізмів мирного вирішення конфліктів в різних сферах життя в нашій державі, відіграватиме важливу роль і нестиме відповідальність у вирішенні спорів. Безумовно, такий важливий та дієвий юридичний механізм, має бути законодавчо врегульовано та мати державний захист їх реалізації. Не секрет, що майже кожен практикуючий адвокат в більшій чи меншій мірі, впродовж своєї практики, виступав посередником між конфліктуючими сторонами, в результаті чого спір врегульовувався мирною угодою. Такий спосіб вирішення будь-якого спору узгоджується з Правилами адвокатської етики (затверджено установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012р.), де в ст. 21 встановлено етичні рамки для адвоката при посередництві при альтернативному вирішенні спорів. Важко переоцінити ту користь, та моральне задоволення, яке виникає у адвоката, коли безнадійно конфліктна ситуація, яка інколи доходить до ворожнечі, чи вкрай заплутаний спір, в решті решт вдається врегулювати без звернення до суду, і коли в результаті такого врегулювання спору, всі конфліктуючі сторони задоволені результатами його завершення.

Оскільки законодавче врегулювання процесу позасудового врегулювання спорів (конфліктів), вирішення спорів тільки починають свій розвиток в Україні, зараз, цілком доцільно, активно використовується закордонний досвід. Це може допомогти вдало законодавчо врегулювати зазначений інститут та запобігти в майбутньому власних помилок, навчившись на помилках інших держав.

Вкрай обнадійливо виглядають найближчі перспективи з цього питання, з огляду на неймовірно великий відгук в суспільстві по темі медіації за

останні декілька років, що вилилося в обширну професійну дискусію серед усіх кіл правників та інших зацікавлених вест населення. Крім того, в Україні вже створено та реально функціонують організації медіаторів (в основному в формі громадських організацій), такі як Асоціація медіаторів України, Український центр медіації, Український Центр Порозуміння та інші регіональні та загальноукраїнські організації, які проводять діяльність з медіації. Результатом чого, стало як безліч статей, наукових робіт, та законодавчих ініціатив, так і реально існують навчальні програми, проводяться конференції та семінари, формується коло професіоналів з медіації. Скрізь, як правило, висловлюються виключно позитивні думки щодо необхідності, перспективності та доцільності законодавчого врегулювання з цього питання. Всі автори, як один, вбачають переваги та перспективи для впровадження медіації в Україні. Більш того, вже декілька років, начебто і не існує будь-яких видимих перешкод на цьому шляху. Однак, як говориться у відомій байці: «а віз і нині там».

Постає питання, чому до цього часу при такому позитивному ставленні в усіх причетних професійних колах, поняття «медіація» не набуло законодавчого регулювання? Що заважає закінчити процес обговорення впровадженням відповідного необхідного закону?

І тут хочеться згадати інший вислів: **Nomen (est) omen – назва - це доля.**

Можливо, нам, юристам, доволі важко поглянути на проблему під принципово іншим кутом зору, наприклад, з точки зору маркетингу, чи соціальної психології. Зрозуміло, що законодавче закріплення будь-якого принципово нового механізму, пов'язано з прикладенням зусиль щодо зміни свідомості або ставлення конфліктуючих сторін, бачення переваг альтернативних шляхів врегулювання спорів. І от тут, якраз, і криється той «камінь спотикання», через який не можуть пройти найперспективніші ініціативи. Як зазначалося на початку статті, буквальный переклад слову «медіація» - посередництво. Тоді чому, не назвати необхідне нововведення медіації, ПОСЕРЕДНИЦТВОМ, як то може забезпечити наша мова? Загальновідомо, що іноземні еквіваленти слів вводяться до рідної мови тоді, коли в ній відсутні точні аналоги необхідного до застосування слова. Зовсім незрозуміло, навіщо перевантажувати і так, останнім часом надмірно перевантажену свідомість громадян, для яких, власне і впроваджується цей новий правовий механізм, коли можна застосовувати звичне для всіх слово ПОСЕРЕДНИЦТВО в позасудовому врегулюванні спорів.

Очевидно, що маючи в основі проекту всім зрозуміле, звичне, рідне слово, подальший складний процес законодавчого врегулювання піде набагато швидше та легше. Можливо, ми, юристи, недооцінюємо змістовний вплив слова на свідомість людини, тим самим штучно ускладнюючи прості поняття, від чого сами собі створюємо перешкоди.

На користь такого висновку може служити дуже простий експеримент: раптово почніть розмову про медіацію, не пояснюючи деталей, з будь-ким із своїх колег, друзів та знайомих інших професій. Гарантовано, в більшості

випадків, навіть серед колег, буде перша реакція – здивування. І тільки, перфразувавши питання зрозуміло для всіх – як то, посередництво в мирному, позасудовому вирішенні спору (конфлікту), відразу отримаєте думку співбесідника. Виявляється, що кожен є не байдужим до поставленого питання.

Не в кожного українця слово медіація може асоціюватися з посередництвом. Не треба далеко ходити, коли навіть на сайті Міністерства Юстиції України є розділ під назвою: «Запровадження процедури медіації **(примирення)** у законодавстві України» (<http://old.minjust.gov.ua/11347>).

Вочевидь, що більш-менш поняття «медіація» буде зрозуміле, якщо не брати до уваги людей, що безпосередньо займаються питанням, в першу чергу для тих, хто знає англійську мову. Дуже вірогідно, що застосування в офіційних текстах до обговорюваного поняття терміну «посередництво», відкине ту долю непорозуміння, яке і призводить до гальмування законодавчого закріплення корисного, необхідного, давно очікуваного механізму в реальне життя.